

МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ

■

LE PETIT PRINCE

DEDICACE

A Léon Werth

Je demande pardon aux enfants d'avoir dédié ce livre à une grande personne. J'ai une excuse sérieuse : cette grande personne est le meilleur ami que j'ai au monde. J'ai une autre excuse : cette grande personne peut tout comprendre, même les livres pour enfants. J'ai une troisième excuse : cette grande personne habite la France où elle a faim et froid. Elle a besoin d'être consolée. Si toutes ces excuses ne suffisent pas, je veux bien dédier ce livre à l'enfant qu'a été autrefois cette grande personne. Toutes les grandes personnes ont d'abord été des enfants. (Mais peu d'entre elles s'en souviennent.) Je corrige donc ma dédicace :

A Léon Werth quand il était petit garçon

ПРИСВЯТА

Присвячую Леонові Верту

Я перепрошую дітей за присвяту цієї книжки дорослому чоловікові. Я маю поважне виправдання: цей дорослий — мій найщиріший приятель у світі. Я маю і друге виправдання: він здатний розуміти все, навіть дитячі книжки. Я маю ще й третє виправдання: він живе у Франції, де голодує і мерзне. Тому він потребує розради. Якщо цих усіх виправдань не досить, я хочу присвятити цю книжку дитині, якою колись був той дорослий. Усі дорослі спершу були дітьми. (Але мало хто з них пам'ятає про це.) Тож я виправляю свою присвяту:

*Присвячую Леонові Верту,
коли він був хлопчиком.*

PREMIER CHAPITRE

Lorsque j'avais six ans j'ai vu, une fois, une magnifique image, dans un livre sur la Forêt Vierge qui s'appelait « Histoires Vécues ». Ça représentait un serpent boa qui avalait un fauve. Voilà la copie du dessin.

On disait dans le livre : « Les serpents boas avalent leur proie tout entière, sans la mâcher. Ensuite ils ne peuvent plus bouger et ils dorment pendant les six mois de leur digestion ».

J'ai alors beaucoup réfléchi sur les aventures de la jungle et, à mon tour, j'ai réussi, avec un crayon de couleur, à tracer mon premier dessin. Mon dessin numéro 1. Il était comme ça :

J'ai montré mon chef-d'œuvre aux grandes personnes et je leur ai demandé si mon dessin leur faisait peur.

Elles m'ont répondu : « Pourquoi un chapeau ferait-il peur ? »

Mon dessin ne représentait pas un chapeau. Il représentait un serpent boa qui digérait un éléphant. J'ai alors dessiné l'intérieur du serpent boa, afin que les grandes personnes puissent

РОЗДІЛ І

У шість років у книжці про праліс, яка мала назву «Невигадані пригоди», я побачив одного разу чудовий малюнок. Він зображував змія боа, що ковтав якогось хижака. Ось копія того малюнка.

У тій книжці писали: «Змії боа ковтають свою здобич цілою, не жують її. Потім боа не здатні ворушитись і сплять півроку, поки не перетравлять».

Тоді я багато думав про пригоди в джунглях і зрештою й сам намалював кольоровим олівцем свій перший малюнок. Мій малюнок номер 1. Він був отакий:

Я показав свій шедевр дорослим і запитав, чи страшно їм від малюнка.

«Чому від капелюха має бути страшно?» — здивувались вони.

Але ж на моєму малюнку був не капелюх. Малюнок зображував змія боа, що перетравлював слона. Тоді я намалював середину змія, щоб дорослі таки зрозуміли. Дорослі

comprendre. Elles ont toujours besoin d'explications. Mon dessin numéro 2 était comme ça :

Les grandes personnes m'ont conseillé de laisser de côté les dessins de serpents boas ouverts ou fermés, et de m'intéresser plutôt à la géographie, à l'histoire, au calcul et à la grammaire. C'est ainsi que j'ai abandonné, à l'âge de six ans, une magnifique carrière de peintre. J'avais été découragé par l'insuccès de mon dessin numéro 1 et de mon dessin numéro 2. Les grandes personnes ne comprennent jamais rien toutes seules, et c'est fatigant, pour les enfants, de toujours leur donner des explications.

J'ai donc dû choisir un autre métier et j'ai appris à piloter des avions. J'ai volé un peu partout dans le monde. Et la géographie, c'est exact, m'a beaucoup servi. Je savais reconnaître, du premier coup d'œil, la Chine de l'Arizona. C'est utile, si l'on est égaré pendant la nuit.

J'ai ainsi eu, au cours de ma vie, des tas de contacts avec des tas de gens sérieux. J'ai beaucoup vécu chez les grandes personnes. Je les ai vues de très près. Ça n'a pas trop amélioré mon opinion.

Quand j'en rencontrais une qui me paraissait un peu lucide, je faisais l'expérience sur elle de mon dessin no.1 que j'ai toujours conservé. Je voulais savoir si elle était vraiment compréhensive. Mais toujours elle me répondait : « C'est un chapeau. » Alors je ne lui parlais ni de serpents boas, ni de forêts vierges, ni d'étoiles. Je me mettais à sa portée. Je lui parlais de bridge, de golf, de politique et de cravates. Et la grande personne était bien contente de connaître un homme aussi raisonnable.

завжди потребують пояснень. Мій малюнок номер 2 був отакий:

Але дорослі порадили кинути малювати зміїв боа, розрізаних або цілих, і взятися натомість до географії, історії, арифметики і граматики. Саме отак, у шестирічному віці, я й зрікся блискучої кар'єри художника. Я зневірився, бо обидва мої малюнки не мали успіху. Дорослі, коли самі, ніколи нічого не розуміють, а дітям нудно завжди і щоразу пояснювати їм.

Тож я був змушений обрати інший фах і навчився пілотувати літаки. Я літав потроху в усьому світі. Географія справді стала мені у великій пригоді. Тільки глянувши, я зразу міг сказати, внизу Китай чи Аризона. Таке знання неоціненне, якщо заблукав серед ночі.

Протягом свого життя мені не раз траплялося знайомитись із багатьма серйозними людьми. Я довго жив серед дорослих. Я бачив їх зблизька. Але моя думка про них стала не набагато кращою.

Коли я натрапив на дорослого, що видавався бодай трохи прозорливим, я робив над ним експеримент і показував свій малюнок номер 1, який завжди мав із собою. Мені кортіло дізнатися, чи цей дорослий справді тямущий. Але я завжди чув у відповідь: «Це капелюх». Тоді я вже не розповідав йому ані про зміїв боа, ані про давні ліси, ані про зорі. Переходив на його рівень. Розмовляв про бридж, гольф, політику й краватки. А дорослий радів знайомству з таким розважливим чоловіком.

CHAPITRE II

J'ai ainsi vécu seul, sans personne avec qui parler véritablement, jusqu'à une panne dans le désert du Sahara, il y a six ans. Quelque chose s'était cassé dans mon moteur. Et comme je n'avais avec moi ni mécanicien, ni passagers, je me préparai à essayer de réussir, tout seul, une réparation difficile. C'était pour moi une question de vie ou de mort. J'avais à peine de l'eau à boire pour huit jours.

Le premier soir je me suis donc endormi sur le sable à mille milles de toute terre habitée. J'étais bien plus isolé qu'un naufragé sur un radeau au milieu de l'océan. Alors vous imaginez ma surprise, au lever du jour, quand une drôle de petite voix m'a réveillé. Elle disait :

- S'il vous plaît... dessine-moi un mouton !
- Hein !
- Dessine-moi un mouton...

J'ai sauté sur mes pieds comme si j'avais été frappé par la foudre. J'ai bien frotté mes yeux. J'ai bien regardé. Et j'ai vu un petit bonhomme tout à fait extraordinaire qui me considérait gravement. Voilà le meilleur portrait que, plus tard, j'ai réussi à faire de lui. Mais mon dessin, bien sûr, est beaucoup moins ravissant que le modèle. Ce n'est pas de ma faute. J'avais été découragé dans ma carrière de peintre par les grandes personnes, à l'âge de six ans, et je n'avais rien appris à dessiner, sauf les boas fermés et les boas ouverts.

Je regardai donc cette apparition avec des yeux tout ronds d'étonnement. N'oubliez pas que je me trouvais à mille milles de toute région habitée. Or mon petit bonhomme ne me semblait ni égaré, ni mort de fatigue, ni mort de faim, ni mort de soif, ni mort de peur. Il n'avait en rien l'apparence d'un enfant perdu au milieu du désert, à mille milles de toute région habitée. Quand je réussis enfin de parler, je lui dis :

РОЗДІЛ II

Тож я жив отак сам, не маючи нікого, з ким можна щиро порозмовляти, аж поки шість років тому в Сахарській пустелі не сталася аварія. Щось поламалося в моторі літака. Я не мав ні механіка, ні пасажирів і вирішив спробувати сам узятися за складний ремонт. Для мене то було питання життя або смерті. Питної води я мав щонайбільше на тиждень.

Першого вечора я заснув на піску за тисячу миль від усіх населених земель. Я був ще самотніший, ніж моряк із розтрощеного бурею корабля на плоту серед океану. Тож уявіть собі мій подив, коли вдосвіта мене розбудив дивний голосок. Він просив:

- Будь ласка, намалюй мені баранця!
- Га?
- Намалюй мені баранця...

Я зірвався на рівні ноги, немов уражений блискавкою. Протер очі. Глянув навколо. Побачив малого й дуже дивного хлопчика, що поважно дивився на мене. Ось його найкращий портрет, який згодом я зміг намалювати. Але мій малюнок, звичайно, аж ніяк не такий чарівний, як модель. І тут винен не я. Як я мав шість років, дорослі відохотили мене від кар'єри художника, і я нічого не навчився малювати, крім боа — цілих і розрізаних.

Я виричав очі з подиву й роздивлявся ту постать. Не забувайте, я опинився за тисячу миль від усіх населених земель. А втім, анітрохи не здавалося, ніби той хлопчик заблукав, умирає від втоми, спраги чи страху. Він аж ніяк не скидався на дитину, загублену серед пустелі за тисячу миль від людських осель. Коли я нарешті спромігся подати голос, то запитав:

— Mais... qu'est-ce que tu fais là ?

Et il me répéta alors, tout doucement, comme une chose très sérieuse :

— S'il vous plaît... dessine-moi un mouton...

Quand le mystère est trop impressionnant, on n'ose pas désobéir. Aussi absurde que cela me semblât à mille milles de tous les endroits habités et en danger de mort, je sortis de ma poche une feuille de papier et un stylographe. Mais je me rappelai alors que j'avais surtout étudié la géographie, l'histoire, le calcul et la grammaire et je dis au petit bonhomme (avec un peu de mauvaise humeur) que je ne savais pas dessiner. Il me répondit :

— Ca ne fait rien. Dessine-moi un mouton.

Comme je n'avais jamais dessiné un mouton je refis, pour lui, un des deux seuls dessins dont j'étais capable. Celui du boa fermé. Et je fus stupéfait d'entendre le petit bonhomme me répondre :

— Non ! Non ! Je ne veux pas d'un éléphant dans un boa. Un boa c'est très dangereux, et un éléphant c'est très encombrant. Chez moi c'est tout petit. J'ai besoin d'un mouton. Dessine-moi un mouton.

— Але... що ти тут робиш?

А він повторив, тихесенько, наче щось дуже серйозне:

— Будь ласка... намалюй мені баранця...

Коли таємниця надто разюча, не смієш не коритися їй. Хоч якими безглуздими видалися мені ті дії за тисячу миль від усіх населених місць, і то в смертельній небезпеці, я дістав із кишені аркуш паперу й ручку. І раптом пригадав, що вивчав передусім географію, історію, арифметику та граматику, і (не без дрібки лихого гумору) сказав хлопчику, що не вмю малювати. Та він наполягав:

— Пусте. Намалюй мені баранця.

Я ніколи не малював баранців, тож знову намалював йому один із двох малюнків, на які був здатний. Зобразив цілого боа. І був приголомшений, почувши заперечення хлопчика:

— Ні-ні! Я не хочу слона в утробі боа. Цей змій украй небезпечний, а слон надто великий. А в мене все маленьке. Мені треба баранця. Намалюй мені баранця.

Alors j'ai dessiné.
Il regarda attentivement, puis :

— Non ! Celui-là est déjà très malade. Fais-en un autre.
Je dessinai :

Mon ami sourit gentiment, avec indulgence :

— Tu vois bien... ce n'est pas un mouton, c'est un bélier. Il a des cornes...

Je refis donc encore mon dessin :

Mais il fut refusé, comme les précédents :

— Celui-là est trop vieux. Je veux un mouton qui vive longtemps.

Тож я намалював.
Хлопчик уважно роздивився й мовив:

— Ні! Цей уже тяжко хворий. Намалюй мені іншого.
Я намалював:

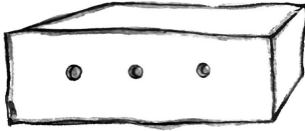
Мій приятель лагідно, поблажливо всміхнувся:
— Ти ж і сам добре бачиш... це не баранець, а баран.
У нього роги...

Тож я намалював ще раз:

Але й цей малюнок він не схвалив, як і решту:
— Цей надто старий. Я хочу баранця, який житиме
довго.

Alors, faute de patience, comme j'avais hâte de commencer le démontage de mon moteur, je griffonnai ce dessin-ci.

Et je lançai :

— Ca c'est la caisse. le mouton que tu veux est dedans.

Mais je fus bien surpris de voir s'illuminer le visage de mon jeune juge :

— C'est tout à fait comme ça que je le voulais ! Crois-tu qu'il faille beaucoup d'herbe à ce mouton ?

— Pourquoi ?

— Parce que chez moi c'est tout petit...

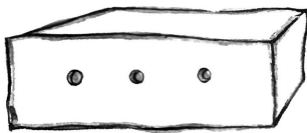
— Ca suffira sûrement. Je t'ai donné un tout petit mouton.

Il pencha la tête vers le dessin :

— Pas si petit que ça... Tiens ! Il s'est endormi...

Et c'est ainsi que je fis la connaissance du petit prince.

Мені вже уривався терпець, бо я квапився розбирати мотор, тож я нашкрябав отакий малюнок.

І пояснив:

— Це ящик. Баранець, якого ти хочеш, там усередині.

Але я дивом дивувався, побачивши, як проясніло обличчя мого малого судді:

— Він точнісінько такий, як я хотів! Як по-твоєму, баранцеві треба багато трави?

— Чого ти запитуєш?

— Бо в мене все маленьке...

— Йому вистачить. Я намалював тобі малого баранця.

Хлопчик нахилився над малюнком:

— Не такого вже й малого... Ти ба! Він заснув...

Отак я познайомився з Маленьким Принцом.

CHAPITRE III

IL me fallut longtemps pour comprendre d'où il venait. Le petit prince, qui me posait beaucoup de questions, ne semblait jamais entendre les miennes. Ce sont des mots prononcés par hasard qui, peu à peu, m'ont tout révélé. Ainsi, quand il aperçu pour la première fois mon avion (je ne dessinerai pas mon avion, c'est un dessin beaucoup trop compliqué pour moi) il me demanda :

— Qu'est ce que c'est que cette chose-là ?

— Ce n'est pas une chose. Ça vole. C'est un avion. C'est mon avion.

Et j'étais fier de lui apprendre que je volais. Alors il s'écria :

— Comment ! tu es tombé du ciel !

— Oui, fis-je modestement.

— Ah ! ça c'est drôle...

РОЗДІЛ III

Я довго не міг збагнути, звідки з'явився Маленький Принц. Він ставив мені багато запитань, але, здається, ніколи не чув моїх. Тільки випадково мовлені слова мало-помалу розкрили мені його таємницю. Скажімо, вперше помітивши мій літак (я не малюватиму його, для мене це надто складно), він запитав:

— Що це за річ?

— Це не річ. Він літає. Це літак. Мій літак.

Я пишався, сказавши малому, що вмю літати. А він аж вигукнув:

— Як? Ти впав із неба?

— Авжеж, — скромно кивнув я.

— Ох! Яка дивина!..

Et le petit prince eut un très joli éclat de rire qui m'irrita beaucoup. Je désire que l'on prenne mes malheurs au sérieux. Puis il ajouta :

— Alors, toi aussi tu viens du ciel ! De quelle planète es-tu ?

J'entrevis aussitôt une lueur, dans le mystère de sa présence, et j'interrogeai brusquement :

— Tu viens donc d'une autre planète ?

Mais il ne me répondit pas. Il hochait la tête doucement tout en regardant mon avion :

— C'est vrai que, là-dessus, tu ne peux pas venir de bien loin...

Et il s'enfonça dans une rêverie qui dura longtemps. Puis, sortant mon mouton de sa poche, il se plongea dans la contemplation de son trésor.

Vous imaginez combien j'avais pu être intrigué par cette demi-confiance sur « les autres planètes ». Je m'efforçai donc d'en savoir plus long :

— D'où viens-tu mon petit bonhomme ? Où est-ce « chez toi » ? Où veux-tu emporter mon mouton ?

Il me répondit après un silence méditatif :

— Ce qui est bien, avec la caisse que tu m'as donnée, c'est que, la nuit, ça lui servira de maison.

Маленький Принц задзвенів переливчастим сміхом, що страшенно роздратував мене. Я не хочу, щоб із мого лиха сміялися. А потім хлопчик додав:

— Що ж, отже, й ти небесний прибулець! А з якої планети?

Я одразу побачив просвіт у таємниці його присутності й притьмом запитав:

— То ти з іншої планети?

Та хлопчик не відповів. Він похитував головою, пильно роздивляючись мій літак:

— У такому ти й справді не міг прибути здалеку...

Хлопчик надовго поринув у роздуми. Потім, діставши з кишені баранця, прикипів очима до свого скарбу.

Уявіть собі, як мене здивувало оте напівпризнання про «інші планети». Я спробував дізнатися більше:

— Хлопчику, звідки ти? Ти кажеш «у мене». Де це? Куди ти хочеш забрати баранця?

Він відповів після мовчазних роздумів:

— Ящик, який ти дав, добрий тим, що вночі буде баранцеві за кошару.

